

KROONGEHEIMEN

THIERRY DEBELS

KROONGEHEIMEN

WAARHEID EN LEUGENS
OVER HET BELGISCH KONINGSHUIS

Manteau

Zoals steeds voor Cathy, Loïc, Brieuc en Elouan.

Deze keer ook voor Michèle.

Omdat er spijtig genoeg maar één geschiedenis is.

En voor Claude, RIP.

© 2013 Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv,
Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen en Thierry Debels

www.manteau.be
info@manteau.be

Vertegenwoordiging in Nederland
Singel 262
NL-1016 AC Amsterdam
Postbus 3879
1001 AR Amsterdam

Omslagontwerp: Dominic Van Heupen
Foto omslag: Shutterstock
Vormgeving binnenwerk: Aksent

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed, kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 223 2824 8
D/2013/0034/053
NUR 698

‘Pour bien savoir les choses, il en faut savoir le détail.’

– Rochefoucauld

*‘Gemaaktheid in welke van onze gedragingen ook, is een kaars
aansteken om onze gebreken te tonen en vestigt altijd de aan-
dacht op ons gemis aan verstand of oprechtheid.’*

– John Locke

INHOUD

INLEIDING 15

<i>België bestaat bij gratie van de Rothschilds</i>	18
<i>Leopold I, staatshoofd van Griekenland</i>	19
<i>Tweede, derde, vierde keuze</i>	21
<i>Spijt komt te laat voor Leopold I</i>	22
<i>Moeizame onderhandelingen over de hand van Louise-Marie</i>	23
<i>Feest bij het overlijden van Louis-Philippe</i>	25
<i>Een koningin die niet van juwelen houdt</i>	26
<i>Leopold I en de loge</i>	27
<i>Louise-Marie richt een kantschool op</i>	28
<i>Zeelucht wordt Louise-Marie fataal</i>	29
<i>Turen naar de koninklijke urine</i>	32
<i>Hoe 21 juli de nationale feestdag wordt</i>	33
<i>Keizerlijke experimenten met geestverruimende planten</i>	34
<i>De prinses en de kolonel</i>	36
<i>De kleptomane neigingen van de jonge prins Leopold</i>	37
<i>Leopold II zet alles op het spel voor 'zijn' Congo</i>	39
<i>'Dat ze een andere koning zoeken'</i>	40
<i>De geheime financiële transacties van Leopold II</i>	41
<i>De zogenaamde koningin van de liefdadigheid</i>	42
<i>Is Leopold II de grootvader van Hergé?</i>	43
<i>Een pact met de duivel</i>	43
<i>Huwelijkscontract met minnares 'in articulo mortis'</i>	45
<i>De erotomanie van de oude vorst</i>	46
<i>Liefhebber van jonge meisjes</i>	47
<i>'Dat Congo van jou zal ons allemaal ruïneren'</i>	48
<i>Leopold II en de moord op minderbroeder Victor Delbrouck</i>	50
<i>Leopold II wil een rijk van de Atlantische Oceaan tot Egypte</i>	52
<i>20 miljoen frank of 125 miljoen euro voor het Groothertogdom Luxemburg</i>	53
<i>Leopold II roept de Koninklijke Schenking in het leven om zijn eigen dochters te onterven</i>	54

<i>België betaalt Leopold II omgerekend meer dan een miljard euro voor Congo</i>	56
<i>Leopold II verkoopt wetens en willens een valse Van Dyck aan het Belgisch Museum voor Schilderkunst en Beeldhouwwerk</i>	57
<i>Valère Mabilie, de dubbelganger van Leopold II</i>	59
<i>Monster 1, Monster 2 en Monster 3</i>	60
<i>Koningen en prinsen die neerkijken op hun land en zijn inwoners</i>	61
<i>Een Amerikaans duel en het drama van Mayerling</i>	62
<i>Sadistisch huispersoneel</i>	64
<i>Huisarrest voor Albert I</i>	65
<i>De geruchten over het overlijden van prins Boudewijn</i>	67
<i>Vroege dood van prins Boudewijn zorgt niet voor diepe treurnis</i>	68
<i>Albert I onrechtmatig op de troon</i>	69
<i>Het revolverschot van koningin Elisabeth</i>	70
<i>Koning Albert I, vader van Paul Paelinck</i>	72
<i>'Ik draag de foetus van de vorst'</i>	73
<i>Koningin Elisabeth: alleen maar excentriek of echt gek?</i>	75
<i>Elisabeth en het graf van Toetanchamon</i>	75
<i>Leopold loopt een blauwtje bij de Italiaanse prinses Mafalda</i>	76
<i>Albert I en de vreemde theorie van Brück</i>	78
<i>Het minderwaardigheidscomplex van de 'koning-soldaat'</i>	79
<i>Koning met een leerachterstand</i>	80
<i>Paleis weigert doktersrekening te betalen</i>	82
<i>Koningin Elisabeth en het protocol</i>	82
<i>Albert I wil in oktober 1914 capituleren</i>	84
<i>De 'koning-ridder' laat zijn troepen wel degelijk, en herhaaldelijk, in de steek</i>	85
<i>'Slechte staat van Vlaamse wegen' oorzaak van 'miskraam' koningin Elisabeth</i>	86
<i>De geheime besprekingen van Albert I met Duitsland</i>	87
<i>Albert I, bewonderaar van Mussolini</i>	88
<i>Moedige vorst krijgt Italiaans eiland cadeau</i>	89
<i>Een passionele tieneridylle en een zwangerschap</i>	91
<i>Isabelle Wybo-Wehrli, de 'geheime' dochter van prins Karel</i>	92
<i>Albert I tekent blanco KB's</i>	96
<i>Belgische koningen gebruiken de Civiele Lijst als hun persoonlijke spaarpot</i>	97
<i>Kroonprins Leopold ontsnapt in 1928 nipt aan een aanslag</i>	99
<i>De Belgische prinses en de Duce</i>	101
<i>De bekering van de lutherse prinses Astrid</i>	102

<i>Albert I schenkt vrijwillig een deel van de Civiele Lijst aan de schatkist</i>	104
<i>Zieneres Leonie Van den Dijck voerspelt dood van koning Albert I en koningin Astrid</i>	105
<i>Het kluwen van raadsels rond het 'ongeluk' in Marche-les-Dames</i>	106
<i>Niemand weet zeker of Elisabeth de begrafenis van haar man bijwoonde</i>	110
<i>Antisemitische uitspraken van Albert I en Leopold III waren geen uitschuivers</i>	112
<i>Het merkwaardige briefje van Joséphine-Charlotte aan haar ouders</i>	114
<i>'Ook Leopold III kwam om in Küssnacht'</i>	116
<i>Mogelijke getuigen van ongeval in Küssnacht</i>	118
<i>Astrid is bij haar dood zes maanden zwanger</i>	120
<i>De rouwende koning-weduwnaar zoekt al snel vrouwelijke troost</i>	122
<i>Brits parlamentslid is halfbroer van Albert II</i>	123
<i>One Two Two</i>	126
<i>Prins Karel loopt een blauwtje</i>	127
<i>Leopold III, Michel Didisheim en Albert II</i>	128
<i>Leopold III is bereid Congo af te staan aan Duitsland</i>	129
<i>Leopold III, dooppeter van koningin Beatrix</i>	130
<i>Privévertoning van Duitse propaganda-film in het kasteel van Laken</i>	131
<i>Marie-José bezoekt Eben-Emael samen met lachende Duitse officieren</i>	133
<i>Boudewijn, Albert en Joséphine-Charlotte worden in 1940 door de nazi's van Spanje naar België gebracht</i>	134
<i>Waarom had Leopold III zoveel interesse voor de Belgische goudvoorraad?</i>	136
<i>Leopold III en de jachtpartijen in Seneffe</i>	137
<i>Lilian Baels sterft bijna na onnodige en mislukte operatie in de badkamer</i>	139
<i>De Amerikanen hadden geheime plannen om Leopold III te bevrijden</i>	140
<i>Lilian Baels steelt bestek en een servet van de Führer</i>	142
<i>Hoe nazigezind was Lilian Baels?</i>	143
<i>'Lilian was een echte feeks'</i>	144
<i>Koninklijke verjaardagswensen voor Adolf Hitler</i>	146
<i>Leopold III dacht aan een minikoninkrijkje</i>	147
<i>Prins Karel biedt Lilian Baels een grote geldsom aan om Leopold te verlaten</i>	148
<i>Prins Karel misbruikte zijn voorkennis van de Gutt-operatie om zichzelf te verrijken</i>	149
<i>Waarom wordt prins Boudewijn naar Le Rosey gestuurd?</i>	150
<i>De slechte schoolrapporten van prins Albert</i>	152

Prins Karel wilde zijn familie onterven	153
Lilian Baels kon wel degelijk koningin worden	155
Verzoek aan Leopold III om te interveniëren bij de levering van uranium aan Zwitserland	156
Lunch in Le Reposoir	157
Koningin Elisabeth bezorgt de grootouders van prinses Mathilde een visum	158
Marie-Christine is haar leven lang bang voor haar moeder Lilian	159
Leopold vlucht tot tweemaal toe uit 'verzuurd' Argenteuil	159
Voormalige vorst amuseert zich met 'natuurexpedities'	161
Leopold III werkte voor de film Les seigneurs de la forêt samen met een voormalige SS'er	162
Leopold III maakt verscheidene reizen met de auteur van Zeven jaar in Tibet, een voormalige nazi en SS'er	163
De scheve schaatsen van Paola	164
Fulco Ruffo di Calabria: senator onder Mussolini	166
Paola verdrinkt in 1961 bijna voor de kust van Saint-Tropez	167
Gênante situatie in de kerk van Immerzeel	168
Paola in 1963 betrokken bij zwaar maar doodgezwegen verkeersongeval	169
De jonge koning Boudewijn en zijn voorliefde voor snelheid	171
De Salische wet en de vader van prins Laurent	172
Paola stelt veto tegen erkenning van Delphine Boël door Albert II	174
Heeft Albert II meer dan één buitenechtelijk kind?	175
'De prins van alle ondeugden'	176
Boudewijn en Fabiola zijn bevriend met de Spaanse dictator Franco	177
Laat de jonge Boudewijn Congo vallen onder druk van Lilian?	178
De opportunistische relatie tussen Boudewijn en Mobutu	181
Plannen voor vroegtijdige troonsafstand zijn van alle tijden	183
Ministers mochten België niet verlaten zonder toestemming van Boudewijn	184
De grote politieke macht en invloed van Boudewijn	186
Boudewijn en Fabiola wilden kinderen adopteren	187
President de Gaulle is surrogaatvader van Boudewijn	188
Boudewijn was in het bezit van videocassettes met pedoseksuele inslag	189
De ijzeren wil van koning Boudewijn	190
Namaken van handtekening Boudewijn is een aloude traditie	193
Coburgs ruziën voortdurend over erfenissen	194
Joseph Ratzinger en de Belgische abortuswet van 1990	196

<i>De abortuswet: een uitzonderlijk voorbeeld van koninklijke vasthoudendheid</i>	197
<i>Koningin Beatrix legt de uitvaart van Boudewijn op video vast</i>	200
<i>Buste van Boudewijn verwijst naar de Charismatische Beweging</i>	201
<i>Onjuist bericht over borstbeeld koningin Astrid veroorzaakt grote opschudding</i>	202
<i>Mythe en waarheid over het roerend vermogen van Albert II</i>	203
<i>Aantal buitenlandse eigendommen van Albert II onbekend</i>	206
<i>Speculaties over gestolen chequeboekje van koning Albert</i>	207
<i>De aandelenportefeuille van de koninklijke familie</i>	208
<i>De grote macht van de Coburgs over de Generale Maatschappij</i>	209
<i>Belgische vorsten zijn terughoudend met rechtszaken wegens laster</i>	210
<i>Koningin Paola verafschuwt het Nederlands</i>	211
<i>Broer van Paola veroordeeld wegens fiscale fraude</i>	212
<i>De helikopters van prins Filip</i>	213
<i>Onervaren Filip komt in de problemen achter helikopterknuppel</i>	216
<i>Prins Filip vertoont kenmerken van het syndroom van Asperger</i>	217
<i>Midden jaren 80 maakte Filip het voorwerp uit van een ontvoeringsplan</i>	218
<i>Geruchten over homoseksualiteit van prins Filip houden aan</i>	219
<i>Waren andere leden van de koninklijke familie homoseksueel?</i>	222
<i>Twee zware auto-ongevallen van prins Filip worden doodgezwegen</i>	223
<i>Koningin Paola gaat in tegen Ruimtelijke Ordening in Ciergnon</i>	224
<i>Niet alle leden van de koninklijke familie krijgen permanente bewaking</i>	225
<i>Man die wordt aangereden door prins Albert aangepakt als terrorist</i>	226
<i>Koninklijke escorte maakt inschattingsfout: vijf gewonden</i>	228
<i>De seksfeestjes van Albert in een ernstig boek</i>	230
<i>Mysterieus smeergeld in het dossier-Eurosystem Hospitalier</i>	231
<i>Luxecallgirls ingezet voor deal met Saoedi-Arabië</i>	234
<i>De omstreden zakenrelaties van prins Alexander</i>	234
<i>De kinderen van prins Alexander</i>	236
<i>Geheimzinnige bloemen op het graf van prins Karel</i>	238
<i>Race ter ere van de geboorte van Esmeralda</i>	239
<i>De goedgevulde spaarpot van prinses Lilian</i>	240
<i>Het tumultueuze leven van prinses Marie-Christine</i>	241
<i>Lilian Baels wil niet opgebaard worden naast haar echtgenoot Leopold</i>	245
<i>Een feeks met een dure levenswandel</i>	245
<i>De vloek van de Coburgs</i>	248
<i>Geïdealiseerd beeld van de minzame, ascetische Boudewijn strookt niet met de werkelijkheid</i>	249

Prins Albert, voorzitter van het Belgische Rode Kruis én vertegenwoordiger van wapenproducenten	257
Waarom is Laurent geen prins van Luik geworden?	258
Laurent veroorzaakt op 11 september 2001 bijna een diplomatieke rel	259
De Ferrari's van 'milieubewuste' Laurent	260
Suikerverslaafde Laurent van het ene dieet naar het andere	262
Schandaaljournalist betreft Laurent bij zedendossier	264
Laurent vertoont kenmerken van borderline	265
Laurent is te trots om een hoorapparaat te dragen	267
Betaalt Albert II personenbelasting?	269
Geheim potje voor bastaardkinderen van de Coburgs	270
Aanslagen op leden van de koninklijke familie	271
Kroonprins Filip kan groot deel van staatstoelage op zijn spaarrekening zetten	272
Boudewijn zorgt via geheime Stichting Astrida voor zijn neven en nichten	273
Koningin Fabiola had zeker invloed op staatszaken	278
Speurders vinden geheime koninklijke rekeningen in de Shell Building	279
Bilderberg-groep houdt Filip 'onder controle'	280
Was aartshertog Lorenz de 'koninklijke joker' van BNP Paribas?	282
Prinsen en prinsessen na Albert II zullen moeten werken voor de kost	285
Prinses Astrid: een leven in de schaduw	287
De betekenis achter de namen van Laurents kinderen	292
Laurent wil eerste foto's van zijn tweeling verkopen aan de meestbiedende	293
Het hof krijgt vijf exclusieve exemplaren van het jaarverslag van de Nationale Bank	294
Jean-Pierre Van Rossem verontschuldigt zich bij Albert II voor zijn libertijnse kreet	295
Prins Laurent maakt belastende dossiers aan over zijn vader	296
Vijftienjarige Laurent veroorzaakt zwaar verkeersongeval achter het stuur van een hofwagen	297
Regie der Gebouwen voert werken uit aan de privéwoning van Albert II in Châteauneuf-Grasse	299
Het turbulente leven van prinses Stéphanie van Windisch-Graetz	300
Prinses Esmeralda doet 'zaken' met Sarah Ferguson	305
Kleinzoon van Albert II kan grapje van Bert Anciaux niet smaken	308
Franse regisseur wil prinses Maria-Laura in zijn film	309
Laurent is niet de biologische vader van Clément	311

<i>Prins Laurent koopt Mercedes van Wendy Van Wanten met diplomatieke korting</i>	312
<i>Prins Laurent wil miljardair worden</i>	314
<i>Prins Laurent verkoopt zijn adellijke vriendin rake klappen</i>	316
<i>De knipperlichtrelatie van Claire en Laurent</i>	319
<i>Relatie Laurent en Wendy Van Wanten was een soort machtsspelletje</i>	324
<i>Hebben leden van het koningshuis nooit geld bij zich?</i>	328
<i>De echte kostprijs van het Belgische koningshuis</i>	329
<i>Laurent haalt neus op voor fermette van half miljoen euro</i>	333
<i>De rol van prins Filip bij de vervroegde vrijlating van Raf Schyvens</i>	334
<i>Een haar in de boter tussen Claire en Mathilde</i>	335
<i>Mathilde had als logopediste problemen met de RSZ</i>	336
<i>Ontmoeting van Filip en Mathilde was allesbehalve toeval</i>	337
<i>Een kapper vertelt...</i>	339
<i>Standbeeld van de duivel op het domein van Laken</i>	342
<i>Is er een probleem met prins Emmanuel?</i>	345
<i>De blunders en misplaatste uitspraken van kroonprins Filip</i>	346
<i>Filip is een stuntelige vader</i>	348
<i>Zijn prinses Elisabeth en de andere kinderen van Filip en Mathilde verwekt via ivf?</i>	350
<i>Prins Filip is de meest voorbereide toekomstige koning van België</i>	353
<i>Plan om Filip opzij te schuiven blijft onverminderd van kracht</i>	355
<i>Prins Filip wordt plots Philippe</i>	357
<i>Onkosten van prins Filip bij buitenlandse handelsmissies worden terugbetaald</i>	358
<i>Amedeo getipt als volgende prinselijke handelsmissieleider</i>	360

INLEIDING

De monarchie in ons land is sedert 1831 hofleverancier van sterke verhalen over zichzelf. Het verhaal over het Belgische koningshuis leest dan ook als een alternatieve geschiedenis van België. Al zolang de Saksen-Coburgs aan het hoofd staan van dit land, heeft de bevolking gesmuld van de smeuge verhalen die erover worden verteld. Niet toevallig hebben veel van deze verhalen of schandalen een seksuele achtergrond. De van Saksen-Coburgs worden ook wel eens de *Seksen-Coburgs* genoemd.

In 1830 wordt de kunstmatige bufferstaat België gecreëerd. Volgens de Franse generaal De Gaulle is ons land een creatie van de Britten om de Fransen te pesten.

De zoektocht naar een waardige koning, een vorst die met andere woorden door alle *founding states* en vooral door Engeland en Frankrijk aanvaard wordt, verloopt erg moeizaam. Uiteindelijk haalt de Duitse prins Leopold van Saksen-Coburg het. Daarvoor was hij al even staatshoofd van Griekenland. Die korte passage wordt in de geschiedenisboeken graag verzwegen.

Alle Belgische koningen werken graag in het geheim. Zo sluit Leopold I een verbond met zijn vertrouweling Adrien Goffinet. Niemand mag weten dat zijn fortuin en een deel van dat van zijn dochter, de ex-keizerin van Mexico Charlotte, bij de Goffinets worden bewaard. Alle Belgische koningen na Leopold I zullen ervan houden om discreet en het liefst via stromannen te werken.

Na het ophefmakende boek van journalist Frédéric Deborsu over het Belgische koningshuis moet de vraag worden gesteld hoe ver

een auteur mag gaan. Mag hij schrijven dat prinses Paola diverse minnaars gehad heeft in de jaren 70? Mag een auteur melden dat koning Albert tijdens de coup van Loppem 's nachts bij zijn minnares sliep? Mag een schrijver noteren dat koning Leopold II eigenlijk een pedofiel was?

Het antwoord is telkens ja. De reden is eenvoudig: al deze aspecten hebben een rechtstreekse invloed op het functioneren van deze royals. Ook de vaststelling dat prinses Elisabeth op een kunstmatige manier verwekt is, is relevant. Niet alleen is er in dat geval mogelijk een grondwettelijk probleem, bovendien gaat deze manier van procreatie tegen de richtlijnen van het Vaticaan in. Nochtans worden de Coburgers voorgesteld als de grootste 'fans' van Rome. Het zou niet de eerste keer zijn dat het motto 'Luister naar mijn woorden, kijk niet naar mijn daden', van toepassing is bij de Belgische monarchie.

De belangrijkste toetssteen voor een auteur die over het koningshuis schrijft, is altijd de vraag of de informatie correct is. Relevantie is hieraan ondergeschikt. Bovendien kan die openheid of transparantie ook in het voordeel van de monarchie werken. Nu weten we bijvoorbeeld dat koning Albert II wel degelijk de vader is van prins Laurent.

Als de informatie die een auteur brengt juist is, is er geen enkele reden om een bericht niet te brengen. De tijd dat zedig gezwezen werd over eigenaardigheden en misstappen van de royals in ruil voor andere, minder sappige informatie, is definitief voorbij.

Mijn eerste boek over het koningshuis, *Het verloren geld van de Coburgs*, ging over de geldstromen binnen de Belgische monarchie. Daarna schreef ik een biografie over koning Boudewijn en later een over zijn neef prins Laurent. De eerste twee boeken werden ook vertaald in het Frans. Tijdens het schrijven van deze drie boeken reikten koninklijke en prinselijke medewerkers me veel verhalen en anekdotes aan die ik er helaas niet onmiddellijk in kon verwerken. Dit bracht me op het idee om deze sterke verhalen te bundelen in een volgend boek. Het resultaat, *Kroon-*

geheimen, hebt u nu in uw handen.

In dit boek neem ik tal van verhalen die over de Belgische monarchie de ronde doen onder de loep en analyseer ze. Soms is zo'n verhaal waar, soms ook niet. We starten in 1831 bij Leopold I en eindigen vandaag bij kroonprins Filip. Tijdens gesprekken met (vooral) Vlaamse politici komen over deze laatste de tongen vrij gemakkelijk los.

In tegenstelling tot wat sommigen denken, heeft de aanwezigheid van televisiecamera's en de groeiende populariteit van tabloids de magische uitstraling van de Belgische monarchie niet doen afnemen. Integendeel. Het koninklijke theater blijft fascineren. Mensen willen weten wat er achter de muren van Laken en Tervuren plaatsvindt. Maar ook een eeuw geleden was de Belgische bevolking al gefascineerd door de royals.

Kroongeheimen is het resultaat van tientallen uren gesprekken met medewerkers en intimi van het hof, honderden uren opzoekingswerk in gegevensbanken en archieven en zeker duizend uren leeswerk. In dit werk zult u dan ook enkele zaken kunnen lezen die nooit eerder over het Belgische koningshuis werden bekendgemaakt.

Overijse, januari 2013

België bestaat bij gratie van de Rothschilds

België wordt opgericht in 1830. De jonge staat heeft dringend geld nodig. Dat geld kan gevonden worden bij machtige bankiers zoals de Rothschilds.

Volgens journalist Walter De Bock is de relatie tussen Leopold I en het huis van de Rothschilds een van de meest onderbelichte facetten van het ontstaan van België. De Bock stelt dat bankier Nathan Rothschild voor de oprichting en vooral voor het verdere bestaan van België belangrijker is dan alle diplomaten en politici van die tijd samen.

‘De geschiedenisboekjes voor de schoolkinderen vermelden zelden het Dictaat van Calais’, schrijft De Bock in een artikel ‘Tussen bank en troon’, verschenen in *Knack* (2005). Volgens De Bock vormt dat Dictaat nochtans ‘de basis voor de controle van de Rothschilds over de financiën van het land tot na 1870’.

In december 1831 verlenen de Rothschilds aan België een lening van 100 miljoen frank (omgerekend naar vandaag is dit 21 miljard frank of ruim 500 miljoen euro). In het Dictaat staat dat de Rothschilds als waarborg voor die lening alle staatsinkomsten eisen. Het vormt de basis voor de controle van de Rothschilds over de financiën van België tot na 1870. De Belgische regering stemt toe. Ze staat met de rug tegen de muur en heeft geen andere keuze.

‘België zou voortaan leven bij de gratie van de Rothschilds’, zegt De Bock. ‘Men kon zich geen volledige controle over de financiën van een jong land indenken’. Op 21 december 1831 hebben de Rothschilds de Belgische revolutie letterlijk op zak gestoken. Is het verwonderlijk dat sommigen hierin complottheorieën zien en beweren dat de Rothschilds de echte eigenaars van België zijn?

De Rothschilds zijn niet alleen in ons land actief. ‘De spectaculaire verspreiding van Coburgers op diverse tronen van Europa (bijvoorbeeld in Groot-Brittannië) wordt financieel onveranderlijk door de Rothschilds ondersteund’, noteert historica Gita

Deneckere in haar biografie over de eerste koning der Belgen. Ook voor hun privéfinanciën zullen Leopold I en zijn zoon Leopold II later ook nagenoeg exclusief met de Rothschilds werken. Zelfs als een niet nader genoemde zus van Leopold I een belegging wil doen, raadt de vorst haar – niet zonder reden uiteraard – aan om enkel te werken met Rothschild.

Om zijn grote Congolese droom waar te maken, zal Leopold II het gigantische bedrag van 16 miljoen frank (vandaag 3,5 miljard frank of 88 miljoen euro) bij de Rothschilds lenen. Voor de zekerheid hebben de bankiers wel waarborgen en hypotheek op alle bezittingen van de vorst genomen.

In 1890 menen buitenlandse kranten, waaronder het Amerikaanse *Grey River Ages*, dat Leopold II zich in Congo heeft verslikt. De vorst verliest volgens de krant elk jaar verschrikkelijk veel geld en offert in een minimum van tijd zijn persoonlijke fortuin helemaal op. Leopold heeft zelfs, zonder medeweten van de regering, de toekomstige inkomsten van de Civiele Lijst in pand gegeven. De krant besluit dat Leopold failliet is en dat hij slechts één mogelijkheid heeft, namelijk Congo op te geven. Volgens de bron van de redacteur heeft Leopold II zich daar ook bij neergelegd: ‘Leopold heeft beslist om zijn soevereiniteit van Congo op te geven.’ *Wishful thinking* van de Britten.

Leopold I, staatshoofd van Griekenland

Op 21 juli 1831 legt Leopold van Saksen-Coburg en Gotha de eed af als eerste koning der Belgen. Die dag wordt veel later pas onze nationale feestdag.

De zoektocht naar een vorst voor ons land was een ware lijdensweg. België was al in 1830 onafhankelijk geworden. Pas nadat minstens drie andere kandidaten waren afgewezen, komt Leopold in beeld.

Een van die afvallers is de hertog van Nemours, tweede zoon van de Franse koning Louis-Philippe. Hij was er nochtans zeker

van dat hij de functie zou binnenhalen. Vandaag nog bestaan er kostbare etsen met het portret van de hertog met als onderschrift 'Roi des Belges'.

De uitverkoren Leopold heeft op dat moment al ervaring als staatshoofd. In 1825 kreeg hij de Griekse troon aangeboden. Er was eerst langdurig geruzie tussen de grootmachten Frankrijk, Rusland, Pruisen (Duitsland) en Engeland over wie staatshoofd mocht worden.

Ook Leopold zelf twijfelt erg lang over het al dan niet aanvaarden van de Griekse kroon. Hij ontvangt op dat moment immers een mooie jaarlijkse rente van 50.000 pond van Engeland. En hij wil zijn nichtje Victoria niet in de steek laten. Victoria is de dochter van Leopolds zus Victoire. Het verklaart de zeer nauwe band tussen oom en nicht.

In februari 1830 hakt Leopold de knoop eindelijk door: hij aanvaardt de Griekse kroon. Hij krijgt de titel van 'Prince Souverain de la Grèce' of 'Prince régnant de la Grèce', een erfelijke titel. Het financiële aspect geeft de doorslag voor de op geld beluste Leopold. De vergoeding bedraagt immers 750.000 pond per jaar. 'Hij begint vlijtig Grieks te leren', noteert Henriette Claessens.

Frankrijk is tevreden met de beslissing. Het land geeft Leopold zijn zegen. De andere grootmachten zijn iets voorzichtiger.

Onder de valse naam 'graaf van Henneberg' – iets wat een traditie zal worden bij de Coburgers – onderhandelt Leopold in de lente van 1830 met een aantal financiers om geld los te krijgen voor zijn nieuwe land. Zo reist hij naar Frankrijk om een lening van zestig miljoen francs te verkrijgen van de bankier Philepène Eynard.

Dat Leopold de Griekse kroon aanvaard heeft, is zeker. Historica Gita Deneckere heeft het in haar vuistdikke biografie over Leopold I over zijn 'troonsaanvaarding'.

Lang zal zijn bewind in Griekenland evenwel niet duren. Nauwelijks twee maanden later, op 21 mei 1830, treedt Leopold af. Volgens een krant heeft hij een conflict met het Griekse congres. Zijn troonsafstand veroorzaakt grote internationale opschud-

ding. Leopolds moeder Augusta von Reuss-Ebersdorff haalt opgelucht adem als ze verneemt dat haar zoon de Griekse 'doornenkroon' afstaat.

Hoewel dit korte bewind als staatshoofd van Griekenland niet in de geschiedenisboeken voorkomt, blijkt deze ervaring bijzonder nuttig voor onze eerste vorst. Leopold baseert zich op de financiële vergoeding die hij van Griekenland kreeg om met de nieuwe staat België te onderhandelen over zijn 'salaris'. Bij het begin van zijn koningschap ontvangt hij 1.300.000 gulden (de Belgische frank bestaat nog niet) per jaar. Na de invoering van de frank is dat 2.751.450 frank (omgerekend 20 miljoen euro vandaag). Later zal Leopold het zich nochtans vaak beklagen dat hij de Griekse kroon vroegtijdig opgegeven heeft. Hij is van mening dat hij in ons land te weinig macht heeft. En ook het klimaat vindt hij maar niets.

Tweede, derde, vierde keuze

Journalist Rik Van Wallegghem schrijft in zijn boek *België absurdistan* dat de Belgen Leopold I in de maag kregen gesplitst. 'Derde keus, protestants en met evenveel Belgisch bloed in zijn aders als een Guinese big.'

Dat Leopold niet de 'eerste keuze' was, is geweten. Dat hij zelfs geen derde, maar zelfs vierde keuze was, is een veel beter bewaard geheim. De eerste drie kandidaten waren de hertog van Nemours, de hertog van Leuchtenberg en aartshertog Frans Karel van Oostenrijk. En zelfs dat verhaal is niet helemaal correct, want naast die drie 'officiële' kandidaten circuleerden de namen van wel tien mogelijke koningen.

Engeland had een logisch veto gesteld tegen de Franse hertog van Nemours. Maar ook de tweede kandidaat, de hertog van Leuchtenberg, stuitte wegens bonapartisme op een njet van Londen. Vandaar dat Charles de Gaulle veel later spottend zou zeggen dat België gemaakt werd door de Britten om Frankrijk te pesten.

De Belgische onafhankelijkheidsstrijd van 1830 was volgens Van Wallegheem zelfs geen ‘volksopstand’ maar een handigheidje van de Franstalige bourgeoisie die de sociale onvrede misbruikte om zich van de Nederlanders te ontdoen. Ook dat klopt niet helemaal. Sommige leden van de ‘Franstalige bourgeoisie’ en adel waren immers orangisten en hielden helemaal niet van Leopold I. Zo stak Marie-Louise de Trazegnies tijdens de blijde intrede van de vorst in Brussel van 21 juli 1831 haar tong uit naar de pas benoemde Leopold I. Sommigen beweren dat ze zelfs ‘spuwde’. Henriette Claessens ziet het zo: ‘De oude adel, die de voordelen van Willem I volop smaakte, is openlijk vijandig en blijft Oranjegezind. Willem I gaf 21 miljoen frank om het gezag van Leopold I te ondermijnen.’ Volgens haar werd Leopold I in de orangistische pers zelfs dagelijks bespot. De aristocratie gedraagt zich ronduit grof en onbeschaamd. Veel later zal ze dat nog eens doen als Leopold III met burgermeisje Lilian Baels trouwt.

Spijt komt te laat voor Leopold I

In twee brieven aan echtgenote Louise-Marie, een uit 1839 en de andere uit 1840, stelt Leopold I dat hij het diep betreurt de troon van België aanvaard te hebben. Ook Joseph Tordoir schrijft dat ‘toen hij in het jonge koninkrijk België met moeilijkheden werd geconfronteerd, Leopold I meer dan eens betreurde dat hij de Griekse troon niet (definitief) aanvaard had’. Of nog duidelijker: hij had dus spijt dat hij niet op die Griekse troon was blijven zitten.

In een brief van 16 maart 1842 heeft Leopold het volgens Tordoir bijzonder lastig met het aanvaarden van de beperkte bevoegdheden die hij als ‘constitutioneel vorst’ in ons land had. Volgens de vorst is dit des te erger omdat aan Griekenland een absolute monarchie was toegekend. Hij schrijft dat de ‘ellende van de hele santenboetiek’ hem als ‘een loden mantel’ op het lichaam aanvoelt. Hij vergelijkt zijn taak met die van kinderen die bij laagtij

op het strand een zandkasteel bouwen. Compleet zinloos dus. Zijn eigen moeder, hertogin Augusta von Reuss-Ebersdorff, zal Leopold onder druk zetten om zijn post in ons land op te geven. Tijdens een van de vele volksopstanden na de totstandkoming van België komt de hertogin naar Brussel. Ze probeert haar zoon te overreden om België te verlaten. De Belgen zijn in haar ogen niets anders dan een bende weerspannige kinkels. Ook Leopolds zoon Filips heeft geen hoge dunk van de Belgen.

Moeizame onderhandelingen over de hand van Louise-Marie

Louise-Marie d'Orléans wordt geboren op 3 april 1812 in Palermo, Sicilië. Haar ouders, Louis-Philippe en Marie-Amélie, leven er in het palazzo Santa Teresa. Als Louise drie is, verhuist de familie opnieuw naar Frankrijk.

Vanaf de lente van 1830 zet Leopold I zijn zinnen op de oudste dochter van Louis-Philippe. Hij heeft haar vroeger al ontmoet toen hij op bezoek was bij haar ouders. Het meisje zelf is voor hem totaal onbelangrijk. Het huwelijk dient enkel om de band met Frankrijk te versterken en Louis-Philippe alle lust te ontnemen om België aan te vallen. Vanaf eind 1831 worden de onderhandelingen via de Belgische minister in Frankrijk Charles Le Hon rechtstreeks met koning Louis-Philippe gevoerd.

Louise-Marie ziet een huwelijk met die vreemde, introverte, sombere, autoritaire man niet zitten. Aan haar vriendin Antoinette de Celles schrijft ze dat haar verloofde Leopold voor haar evenveel waard is als een toevallige voorbijganger op straat, niets dus. Ze staat compleet onverschillig tegenover haar toekomstige echtgenoot.

Leopold zelf doet geen enkele moeite om het meisje voor zich in te nemen. Hij is niet eens aanwezig bij de verloving. Hij vindt de verplaatsing te ver en bovendien heeft hij haar al eens eerder gezien. Dat moet volstaan.

Henriëtte Claessens schrijft in *Leven en liefdes van Leopold I* dat

‘er beweerd wordt dat de onderhandelingen (tussen Leopold en de vader van Louise-Marie) zeer stroef verliepen’. Leopold zou zelfs tot drie keer toe afgewezen zijn.

De bezwaren waren immers niet van de minste: er was het enorme leeftijdsverschil tussen Leopold en zijn toekomstige bruid. Leopold was veertig jaar oud, Louise-Marie nauwelijks negentien. Bovendien zag de koning der Belgen er nog een stuk ouder uit dan zijn werkelijke leeftijd. Er was het verleden van Leopold dat hij als een zware last met zich meedroeg. Leopold was immers weduwnaar. Daarbovenop was er een belangrijk godsdienstig verschil: Leopold was protestants, Louise katholiek. En niet zomaar katholiek, ze was diepgelovig. Volgens royaltywatcher Jan van den Berghe had ze zelfs de ‘devotie van haar moeder’. Kortom, er moest fel aangedrongen worden om de hand van de Franse prinses te verkrijgen.

Volgens Henriëtte Claessens klopt dit echter niet met de werkelijkheid: ‘Deze opvatting schijnt op fantasie of slechte informatie te berusten’, schrijft ze. Volgens haar werpt de briefwisseling tussen Charles Le Hon en Leopold een nieuw licht op de zaak. Die correspondentie moet aantonen dat de ouders van Louise vanaf het begin helemaal gewonnen waren voor een verbintenis.

Misschien is het misverstand wel ontstaan doordat Louise zelf een huwelijk met die oude vreemde man niet zag zitten. Jan van den Berghe schrijft hierover het volgende: ‘Met huiver ziet de jonge Franse prinses de echtverbintenis met de veel oudere Leopold tegemoet. Ze is preuts opgevoed en ongelukkig omdat ze in een *mariage de convenance* moet stappen.’

Ook Le Hon noteert bij een van zijn bezoeken aan de Franse familie dat Louise-Marie ‘er niet gelukkig uit ziet’. Ze reageert volgens hem ‘uiterst terughoudend’ en hij bemerkt een ‘zekere melancholie’. Grappig is dat Claessens dit onterecht vindt: ‘Elke jonge vrouw zou immers gek van vreugde zijn een koning als echtgenoot te krijgen.’

Ook tijdens het huwelijk zelf op 9 augustus 1832 is de sfeer eer-

der die van een begrafenis: de vader en de oom van de bruid huilen en alle aanwezigen zijn volgens een ooggetuige 'bedroefd'. Louise-Marie noteert kort daarna dat het heden 'triestig, plechtig en wreed' is.

Feest bij het overlijden van Louis-Philippe

Op 24 juli 1833 wordt de eerste zoon van Leopold I en Louise in het kasteel van Laken geboren. De jongen krijgt de namen Louis-Philippe Leopold of Lodewijk-Filips Leopold. Zijn bijkomende namen zijn Victor en Ernst. De naam Lodewijk-Filips verwijst naar zijn grootvader langs moederszijde, de Franse koning Louis-Philippe I. Leopold verwijst naar zijn vader. Leopold was een veel voorkomende naam in het huis Saksen-Coburg en Gotha. De naam Victor is een eerbetoon aan zijn nicht, de Engelse koningin Victoria, met wie zijn vader een hechte band heeft. Ernst verwijst naar zijn oom, Ernst I, hertog van Saksen-Coburg en Gotha, die tevens de schoonvader is van koningin Victoria.

De koning is uiterst tevreden. Door de komst van een troonopvolger wordt de dynastie verankerd. Ze consolideert de jonge staat België. In de pers wordt de politieke dimensie van de geboorte onderstreept. Lodewijk-Filips wordt in de kathedraal van Sint-Michiël en Sint-Goedele te Brussel gedoopt door kardinaal Engelbertus Sterckx, de toenmalige aartsbisschop van Mechelen-Brussel, in aanwezigheid van zijn grootmoeder langs moederszijde, koningin Marie-Amélie van Frankrijk, verschillende prinsen en prinsessen van Orléans en alle gestelde lichamen van België.

De troonopvolger wordt al snel Babochon genoemd, en door zijn moeder Babychou, een samentrekking van baby en chou, wat lieveling betekent. Hij is een mooi kind met een stevig uiterlijk, maar dat laatste is slechts schijn: de jongen heeft een zwakke gezondheid en hij overlijdt op 16 mei aan een slijmvliesontsteking veroorzaakt door een slechte leverfunctie. Hij had nochtans drie behandelende artsen met elk een verschillende nationaliteit.

Maar meer dan machteloos toekijken aan het sterfbed konden deze artsen niet.

Volgens historicus Vincent Dujardin worden bij de bekendmaking van het overlijden in Nederland ‘allerlei feestelijkheden’ georganiseerd. De verklaring die hij hiervoor geeft is de volgende: in ons land is er een sterke orangistische stroming. De orangisten in Nederland dromen ervan dat België opnieuw veroverd kan worden en ze hopen dat het overlijden van de troonopvolger een opsteker is voor hun eisen. Het laatste orangistische complot zal plaatsvinden in 1841.

Door het overlijden van prins Lodewijk-Filips komt België in 1834 opnieuw zonder troonopvolger te zitten. Lang zal dat niet duren. Koning Leopold zal de begrafenisplechtigheid van zijn zoon niet bijwonen. Zijn overlijden brengt de dood van zijn eerste vrouw, Charlotte Augusta van Wales, de Britse kroonprinses die stierf tijdens haar bevalling van de doodgeboren zoon van Leopold, weer in herinnering. Koningin Louise-Marie schreef hierover ‘dat de oude wonden opnieuw werden opgereten’.

De kleine doodskist, bekleed met wit fluweel, wordt bijgezet in de grafkelder van de hertogen van Brabant in de kathedraal van Sint-Michiël en Sint-Goedele, maar na het overlijden van zijn ouders wordt het stoffelijk overschot van de kleine prins verplaatst naar de koninklijke crypte van Laken, waar hij naast zijn ouders komt te liggen.

In 1835 wordt Leopold geboren, die later zijn vader zal opvolgen als Leopold II van België.

Een koningin die niet van juwelen houdt

Koningin Louise-Marie, de tweede echtgenote van koning Leopold I en eerste koningin der Belgen, kreeg een mooie bruidsschat, maar volgens Christophe Vachaud, auteur van *Koninklijke juwelen*, moest ze heel wat juwelen terugbezorgen aan de Engelse schatkist. Napoleon III had namelijk alle bezittingen

van haar ouders afgenomen, waarop die in Engeland konden verblijven. Dat vond Louise-Marie helemaal niet erg. Ze kon nog terugvallen op een mooie bruidsschat van 120.000 frank, omgerekend ongeveer 420.000 euro. Haar uitzet telde zevenentwintig bagagewagens met onder andere 286 paar kousen en een halssnoer dat toen geschat werd op 411.736 frank.

Louise had een eenvoudige stijl, zeer tegen de zin van haar echtgenoot. Hij vroeg haar om eleganter en prestigieuzer door het leven te gaan. Zelf had hij er geen probleem mee om zich tot zes keer per dag om te kleden. Leopold I was, in tegenstelling tot zijn echtgenote, een zeer ijdel man.

Louise-Marie droeg meestal als enige juwelen een kruisje en een ring die haar herinnerden aan hen die haar dierbaar waren. Tijdens het nieuwjaarsfeest van 1826 had ze van haar vader een diamanten halssnoer en van een tante een diamanten speld gekregen. 'Voor mij zijn diamanten als gebroken glas en ik vind het onzinnig er zoveel geld aan uit te geven', bekende ze enkele jaren later. Na een tijdje schikte ze zich naar de vraag van haar man en ging ze zichzelf meer 'versieren'. De koninginnen en prinsessen die na haar kwamen, hielden meer van juwelen.

Leopold I en de loge

Tot op het einde van zijn leven was Leopold I protestants. 'Of hij een overtuigde vrijmetselaar was, is minder zeker', stelt Jan van den Berghe in *God in Laken*. Hij verwijst naar het erelidmaatschap van Leopold van de Zwitserse loge Zur Hoffnung in Bern. Leopold werd er geïntroduceerd door zijn vriend, de Zwitserse arts Rudolf Abraham.

Volgens Jean Van Win was Leopold geen praktiserende vrijmetselaar. Van Win noemt hem in *Un roi franc-maçon: Léopold Ier de Belgique* een maçon op papier, of een vrijmetselaar van gips. 'Dat laatste refereert aan een standbeeld van hem als vrijmetselaar', verduidelijkt Van den Berghe.

In België ontstaat er vanaf 1830 zeker een merkwaardige situatie in de werkplaatsen: belgicisten staan er lijnrecht tegenover orangisten. ‘Enkele Vlaamse werkplaatsen blijven trouw aan het Huis van Oranje’, weet Van den Berghe. Ondanks het devies is er in ons land nooit veel eenheid geweest.

In 1833 richten de Belgisch gezinde werkplaatsen Le Grand Orient de Belgique, het Grootoosten, op. Artikel 12 van de statuten verwijst specifiek naar koning Leopold I.

In navolging van Jean Van Win besluit Van den Berghe dat Leopold geen overtuigde vrijmetselaar was. ‘Hij heeft nooit bijeenkomsten in een van de Belgische werkplaatsen bijgewoond.’

Die conclusie is voorbarig. Op een schilderij wordt de vorst afgebeeld met het lint van ridder Kadosh. Dat bewijst dat de koning is opgeklommen tot de hoge dertigste graad in de Schotse ritus van de vrijmetselarij en wel degelijk een actief lid was van de loge.

Louise-Marie richt een kantschool op

Wat moet een koningin doen afgezien van troonopvolgers baren? Op advies van haar eredame Zoë Vilain XIII richt Louise in 1833 een katholieke school op. Vierhonderd meisjes krijgen er gratis onderwijs. Aan de school in de Pastoorstraat wordt een kantschool toegevoegd. ‘De destijds zo bloeiende Brusselse kantnijverheid is, na de Franse en Hollandse periode, (dan) haast volledig uitgestorven en de koningin is daar bezorgd over’, noteert Mia Kerckvoorde in *Louise van Orléans*. De schaars overgebleven bejaarde Brusselse kantklossters moeten de jonge meisjes de kneepjes van het vak leren. In haar testament bepaalt Louise-Marie dat Zoë Vilain XIII zich na haar dood verder zal blijven inzetten voor de school.

Zoë Vilain XIII leidt ook het fonds voor de hulp van de koningin. ‘Conway stort viermaal per jaar 600 frank (vandaag: 126.000 frank of ruim 3000 euro)’, weet Kerckvoorde. Edouard de Conway is secretaris en hoofd van de Civiele Lijst. Het

jaarbudget van het fonds bedraagt dus omgerekend 12.500 euro. Ter vergelijking: het 'eenvoudige' rijtjeshuis in de Langestraat te Oostende wordt voor de koninklijke familie gehuurd voor een jaarbedrag van 3000 frank. De huurprijs is dus hoger dan de bijdrage aan het hulpfonds van de koningin. De slagkracht van het fonds is met andere woorden erg beperkt.

Louise-Marie noteert alle uitgaven van het fonds in een boekje. Tot in de kleinste details: de luiermant en de wollen luiers voor mejuffrouw Estampe kosten 11 frank. Schoenen voor het hele gezin Vogel komen op 21 frank en 16 centiem. Het fonds betaalt negen maanden huur voor een weduwe met vijf kinderen. De totale huurprijs bedraagt 63 frank. Voor een 'arme die zich schaamt' trekt ze 11 frank uit. Het zijn druppels op een hete plaat.

'Deze keurige notities zijn de stille getuigen van het leed en de ellende in een tijd die ongelooflijk hard moet zijn geweest', analyseert Kerckvoorde terecht. 'Door de overheid was geen enkele steun voorzien.' Alle hulp moest komen van spontane privé-liefdadigheid. Armoede en ontbering lagen overal op de loer. 'De behoeftige weduwe, de ongehuwde moeder, de gehandicapte, de zieke en de bejaarde zijn vaak tot de bedelstaf veroordeeld.'

Zeelucht wordt Louise-Marie fataal

Het huwelijk tussen Leopold I en Louise-Marie wordt gesloten op 9 augustus 1832. Oorspronkelijk was het feest voorzien op 21 juli 1832, de eerste verjaardag van de troonsbestijging van Leopold, maar om onduidelijke redenen wordt het huwelijk enkele weken uitgesteld. Wellicht wordt tot op het eind tussen beide partijen onderhandeld over geld. 'Beide vorsten zijn notoire potschrapers', weet Jan van den Berghe.

Louise krijgt al snel de bevestiging van haar ergste vermoedens. Ze vindt het huwelijk met Leopold maar niets en laat er zich in haar talrijke brieven aan haar moeder dan ook erg vaak laatdun-

kend over uit. Nauwelijks een maand getrouwd schrijft ze: 'Ik ben nog niet bekeerd tot de noodzaak van het huwelijk en ik ben minder dan ooit geneigd tot het matrimonium (huwelijksleven).' Midden september schrijft ze haar moeder dat ze zelfs een afkeer gekregen heeft van het huwelijk. Als ze op voorhand geweten had wat het inhield, was ze nooit getrouwd. Een jaar later schrijft ze: 'Eén jaar na het gruwelijke afscheid in Compiègne. Droeveige verjaardag!'

Leopold houdt niet van Louise-Marie, hij is hoogstens bezorgd. Hij heeft de dood van zijn vorige vrouw, de Engelse Charlotte, immers nooit helemaal kunnen verwerken. Volgens hem waren de maanden met haar de gelukkigste van zijn leven. Hij idealiseert zijn eerste vrouw. Louise-Marie legt zich daar bij neer. Ze hangt zelfs een portret van Charlotte op in het privéappartement in het paleis om haar man te behagen.

Voor Leopold is de relatie met zijn vrouw louter functioneel. Ze moet zorgen voor een goede band met Frankrijk, en uiteraard moet Louise-Marie zo snel mogelijk kinderen baren. Leopold wil een troonopvolger. De voortzetting van de dynastie is voor hem bijna een obsessie. Hij weet dat dit de beste manier is om de monarchie te verstevigen.

Met de gezondheid van Louise-Marie gaat het steeds slechter. Een eerste psychische opdoffer krijgt ze als haar lievelingszus Marie in 1839 overlijdt na de geboorte van haar eerste kind. De diagnose die wordt gesteld is tuberculose. Ze schrijft haar moeder dat ze de beste en meest geliefde helft van haar leven verloren heeft.

Een extra klap volgt als haar broer Ferdinand, de hertog van Chartres, op 13 juli 1842 dodelijk verongelukt met zijn koets. Louise-Marie zal de dood van haar broer nooit helemaal te boven komen. In 1847 overlijdt haar lievelingstante Adélaïde.

Leopold heeft weinig begrip voor het verdriet van zijn echtgenote. Hij vindt dat ze zich te veel laat gaan. Haar problemen zijn volgens de koning van psychische aard.

Louise-Marie voelt zich na haar zwangerschappen oud. Ze is

nauwelijks achtentwintig als ze haar laatste kind Charlotte op de wereld brengt. De zwangerschap zelf is moeilijk. Ze moet de laatste maanden op doktersbevel het bed houden. Als ze elders in het paleis moet zijn, wordt ze vervoerd in een kruiwagen.

Na die zwangerschap is Louise-Marie fel verzwakt. Ze zal nooit helemaal recupereren. Ze heeft een chronische hoest en ondervindt spijsverteringsproblemen. Wellicht heeft ze op dat moment al tuberculose. Leopold schrijft in 1842 dat ze dan ‘al te lang hoest’.

Op het einde van haar leven kent de eerste koningin van België niet veel vreugde meer. Prinses Metternich noteert in 1849 dat Louise er niet gelukkig uitziet. Een jaar later krijgt Louise-Marie de finale klap als ze hoort dat haar vader Louis-Philippe is overleden. Hij heeft de troonsafstand nooit verwerkt.

Van dan af gaat het snel. Leopold besluit de koningin over te brengen naar Oostende. Volgens hem zal de zuivere zeelucht haar longen goed doen. Kwatongen beweren dat hij hierdoor het overlijden van Louise-Marie alleen maar heeft bespoedigd. Volgens sommigen is het een absurde en onbegrijpelijke beslissing. Hoe dan ook heeft de verhuizing naar Oostende Louise-Marie de genadeslag gegeven. Ze is zo ziek dat ze niet meer naar haar kamer kan stappen. Ze moet in een mand met een katrol omhoog gehesen worden. In de ochtend van vrijdag 11 oktober 1850 overlijdt ze, nauwelijks achtendertig jaar oud.

‘Leopold I weet hoezeer hij haar verwaarloosd heeft en beseft heel goed dat hij haar onvoldoende lief heeft gehad’, schrijft historica Claessens. ‘Zijn geweten knaagt want als hij ’s avonds in de gietende regen op de dijk loopt, zien de enkele wandelaars een verouderde, trieste en wanhopige man, weggedoken in zijn lange jas, als was hij beschaamd.’

Turen naar de koninklijke urine

We zijn 1850 en Leopold I is weduwnaar. Hij zal zijn veel jongere echtgenote ruim vijftien jaar overleven.

In de zomer van 1865 – hij is dan net geen vijfenzeventig jaar – begint het bergaf te gaan met zijn gezondheid. Hij vertrouwt zijn raadsman Conway toe dat hij 's nachts geen oog meer dicht doet. 'Het is alsof de duivel me vastgrijpt', fluistert de vorst.

De liberale advocaat Alphonse Vandenpeereboom, op dat ogenblik minister van Binnenlandse Zaken, houdt een dagboek bij waarin hij alles wat hij over de koning hoort, noteert. Een opmerkelijk detail is dat Leopold I in glazen urineert die in zijn toiletkamer staan. Niemand mag de glazen legen vooraleer hij gedurende verscheidene dagen de inhoud ervan zorgvuldig bestudeerd heeft. In het boek van Gita Deneckere lezen we: 'De enige persoon die bij de koning binnen mag, altijd, op elk uur, is een oude meid die de nachtspiegel en de glazen met urine leegt', schrijft Vandenpeereboom. Volgens de minister is de koning een 'belachelijke hypochonder'.

Leopold I bestudeert zijn urine in de hoop een betere diagnose te stellen dan zijn artsen, want hij heeft niet het minste vertrouwen in de geneeskunde. 'De dokters fantaseren er maar op los, ze hebben de meest tegengestelde opinies', verklaart de vorst.

De gezondheidstoestand van Leopold I gaat verder achteruit. In november noteert Vandenpeereboom: 'De toestand van de koning wordt meer en meer onrustwekkend. De buikloop wordt heviger, de tong is droog, er is geen verbetering in zicht.'

Volgens historica Henriette Claessens wil de koning sterven als een oude winterse eik, alleen en rechtop. Op 10 december overlijdt hij in zijn bed. Hij is in het gezelschap van zijn schoondochter Marie-Henriette en de protestantse dominee Becker.

Hoe 21 juli de nationale feestdag wordt

In 1847, toen kroonprins Leopold twaalf jaar werd en officieel tot het regiment van de grenadiers toetrad, kreeg hij een cadeau dat kon tellen: voor zijn plezier werd voor het eerst een militair luik aan de Glorieuze Septemberfeesten toegevoegd. Van een defilé was geen sprake. Wel werd met niet minder dan 16.000 soldaten en 54 kanonnen een nepgevecht gevoerd. Hoewel, nep... er werd geschoten met echte munitie. 'Het mag dan ook niet verbazen dat er die dag twee doden vielen voor de show van de latere Leopold II', noteert royaltywatcher Tim t'Kint op zijn blog. De kroonprins zelf maalde hier niet om. Hij was vooral tevreden met het machtsvertoon dat door de bevolking en de buurlanden gezien was. De nationale defensie zou een obsessie worden voor de latere Leopold II.

Over de Glorieuze Septemberfeesten valt ook een en ander te vertellen. Op 3 augustus 1830 vallen orangistische rebellen het wettelijke gezag in Brussel aan. De overheid reageert hier eerder onhandig op. Dagenlang zijn er schermutselingen en in de nacht van 26 op 27 september, na vier dagen van felle straatgevechten, geeft het leger van Willem I der Nederlanden de stad op. Korte tijd later kondigen de rebellen de afscheiding en hun onafhankelijkheid af.

Een jaar later wordt Leopold bereid gevonden koning te worden van het nieuwe land, nadat hij een stevig jaarloon en garanties had bedongen.

Al in 1831 wordt de Belgische opstand herdacht. Dat gebeurt tijdens de Glorieuze Septemberfeesten, die plaatsvinden van 23 tot en met 26 september, de dagen waarop de rebellen het Hollandse leger versloegen. Het Martelarenplein vervult tijdens die jaarlijkse feesten een centrale rol, aangezien het plein nauw verbonden is met de opstand. 'Het was immers onmogelijk tijdens de gevechten in de stad de slachtoffers buiten de stad te brengen. De 466 gesneuvelde Belgische vrijheidsstrijders werden dus in Brussel zelf begraven, op het Sint-Michielsplein. Dat massagraf

werd voortaan het Martelarenplein genoemd', noteert t'Kint. De rouwdienst voor de overleden vrijheidsstrijders en de rouwstoet naar het Martelarenplein werden de basis van de Septemberfeesten, die de herinnering aan de revolutie levendig hielden.

Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid in 1880 besloot de koning echter om de nationale feesten voor het eerst naar augustus te verplaatsen. Nederland was ondertussen immers een bevriende natie geworden en de Septemberfeesten, waarop de erg anti-Hollandse opstand werd herdacht, waren een risico voor de stabiliteit van zijn troon geworden. In plaats daarvan kwamen de Augustusfeesten. De zestiende augustus werd de officiële nationale feestdag. De bevolking kreeg die dag betaald verlof, en de twee dagen daarna nog twee onbetaalde feestdagen.

De Augustusfeesten kenden echter nooit een groot succes. Anders dan in september, waar men de Belgische Revolutie herdacht, was er in augustus geen historische gebeurtenis die men kon herdenken. Bovendien waren de hoogwaardigheidsbekleders vaak de stad uit om te genieten van de zomer. De Augustusfeesten bleven slechts tien jaar bestaan.

Door het gebrek aan succes besloot Leopold II ten slotte de nationale feestdag voortaan op 21 juli te vieren. Exact op die dag legde zijn vader, Leopold I, in 1831 de eed af. Zo werd 21 juli de officiële Belgische nationale feestdag, maar ook op de twee daaropvolgende dagen werden er feestelijkheden gehouden.

Keizerlijke experimenten met geestverruimende planten

Prinses Charlotte is de dochter van Leopold I. Ze wordt op 7 juni 1840 geboren. In eerste instantie is haar vader niet erg gelukkig. Hij had immers vurig op een derde mannelijke troonopvolger gehoopt. Toch verovert het meisje geleidelijk aan het hart van haar stuurse vader. Ze is bovendien erg ijverig, intelligent en mooi. In 1857 huwt ze met Maximiliaan, de aartshertog van Oostenrijk.

Op 3 oktober 1863 krijgt deze de keizerskroon van Mexico aangeboden. Het blijkt een vergiftigd geschenk. Hun Mexicaanse avontuur mislukt. Nauwelijks vier jaar later wordt de keizer van Mexico gefusilleerd. De schok zou de labiele Charlotte in de waanzin storten. Haar oudste broer Leopold II koopt met haar geld het kasteel van Bouchout bij Meise en sluit zijn zuster er definitief op.

Is de waanzin van Charlotte veroorzaakt door de dood van haar man of door giftige Mexicaanse planten? In 1867, Charlotte is dan 27, stelt psychiater Bulkens vast dat de prinses vergiftigd is. In de Franse krant *Le Figaro* verschijnt een artikel waarin dezelfde these naar voren wordt geschoven. Het gaat om inheems (Mexicaans) gif. Ook Michel de Grèce denkt dat Charlotte vergiftigd werd. Hij heeft het in het boek *L'impératrice des adieux* over de substantie toelache.

Een andere mogelijkheid waarmee rekening wordt gehouden, is die van een verkeerd gedoseerd afrodisiacum. Volgens Jos Pauwels maken Charlotte en Maximiliaan in Mexico kennis met kruiden en planten van de indianen. Een voorbeeld is de 'red gumbolimbo tree' of 'chacah'. 'Carlota (de Spaanse naam van Charlotte) experimenteert met deze planten vanuit haar drang naar opheffing van de druk en vanwege de spirituele mogelijkheden', schrijft Pauwels in *De waanzin van Charlotte*. Andere mogelijke planten die de prinses leerde kennen zijn de peyotl en de humito. 'Carlota gaat in haar honger naar intensere ervaringen steeds verder. Ze gaat té ver', besluit de auteur.

Charlotte zelf beschuldigt haar echtgenoot Maximiliaan. 'Het is mijn man die me wil ombrengen. Hij heeft me laten vergiftigen op mijn reis naar Yucatán', roept ze uit. Later denkt de prinses dat iedereen haar wil vergiftigen. Water drinkt ze alleen uit een openbare fontein. Ze heeft voortdurend hallucinaties en volgens artsen zou ze door het innemen van bepaalde planten zelfs onherstelbare hersenschade hebben opgelopen.

Charlotte sterft op 19 januari 1927, zonder ooit nog het domein van Meise te hebben verlaten.

De prinses en de kolonel

Op 21 januari 1867 wordt door dokter Louis Laussédât in Brussel een jongetje aangegeven. Hij is een zoon 'van een vader en moeder van wie de namen niet gekend zijn door de aangever'. De jongen wordt niet gedoopt. Is hij al eens eerder gedoopt? Bijvoorbeeld onmiddellijk na de bevalling van prinses Charlotte in paleis Miramar? De jongen is de latere Franse generaal Maxime Weygand.

In april 1866 bevindt prinses Charlotte zich in Mexico. Maximiliaan is op vlinderjacht. De prinses vertoeft er in het gezelschap van de Belgische kolonel Van der Smissen, aanvoerder van een groepje vrijwilligers dat Charlotte en Maximiliaan moet beschermen. Van der Smissen maakt nachtelijke boottochtjes met Charlotte. Hij wordt ook regelmatig door haar ontvangen. Is hij de vader van Maxime?

Op 13 juli 1866 reist Charlotte per schip naar Europa om hulp te vragen voor haar Mexicaanse project. Op 8 augustus bereikt ze de haven van Saint-Nazaire in Frankrijk. Onmiddellijk daarna voert ze gesprekken met Napoleon. Ondanks de hitte draagt ze een mantel. Om haar bolle buikje te verbergen? Ze moet dan een viertal maanden zwanger zijn. In september 1866 voert ze ook gesprekken met de paus. Tevergeefs. 'Todo es inutil', seint ze naar haar echtgenoot in Mexico. Ze is bang om vergiftigd te worden. Wil ze de vrucht in haar schoot beschermen?

Vanaf 9 oktober wordt Charlotte na de breuk met Maximiliaan door de familie van haar man in het kasteel van Miramar bij Trieste 'gevangengehouden'. Volgens Jos Pauwels is er geen bezoek toegelaten. Deze afzondering is volgens hem 'onbegrijpelijk'. In Miramar hadden slechts enkele personen toegang tot de zwangere Charlotte. Haar kamermeisje Amalia Ströger bijvoorbeeld. Zij wordt op 2 juni 1867 dood aangetroffen: ze heeft zich opgehangen. Zelfmoord of moord? Het tweede kamermeisje van Charlotte, Mathilde Doblinger, sterft enkele weken later. Ze is vergiftigd. Alle getuigen van de zwangerschap van Charlotte worden om het leven gebracht.

Volgens Robert Goffin heeft het Belgische koningshuis een afspraak gemaakt met Frans-Jozef, de vader van Maximiliaan, om zich na de bevalling over het kind te ontfermen. 'Er was wel één voorwaarde', schrijft Goffin in *Charlotte, l'impératrice fantôme*. Het kind mocht geen koninklijke privileges ontvangen en niemand mocht weten dat het een kind van Charlotte was. De jongen vormde immers, als officiële 'nazaat' van Maximiliaan, een bedreiging voor Frans-Jozef.

De jonge Weygand zal snel carrière maken en tijdens WO I opperbevelhebber van het Franse leger worden. Hij geniet hoge bescherming van het Belgische hof en krijgt een jaarlijkse toelage. Er zijn tal van aanwijzingen dat Weygand wel degelijk de zoon is van prinses Charlotte en kolonel Van der Smissen. De gelijkenis tussen Van der Smissen en Weygand is treffend. Beide mannen lijken zelfs zo sterk op elkaar dat het bijna onmogelijk is om ze uit elkaar te houden.

Leopold III zou Van der Smissen tijdens een gesprek met Gilbert Kirschen zelfs openlijk de vader van Weygand noemen en bij het overlijden van prinses Charlotte in 1927 krijgt Weygand de boodschap 'dat het uw moeder is die komt te sterven'. Ook prins Karel weet dat Weygand een zoon is van Charlotte. Dat vertelt hij aan zijn biografe Louise Bricmont. Volgens Karel kwam Weygand zijn moeder regelmatig opzoeken in het kasteel van Bouchout. Volgens de prins had ze toen haar helderste momenten.

Is Weygand het kind van Charlotte en Van der Smissen? 'Alles wijst erop', besluit Pauwels. Alleen mag dit nooit officieel bevestigd worden. Officieel heeft prinses Charlotte, keizerin van Mexico, geen kinderen op de wereld gezet.

De kleptomane neigingen van de jonge prins Leopold

Leopold II is geboren in 1835. Zijn vader Leopold I vindt hem maar een rare snuiter. In 1860 is de vijftwintigjarige prins op reis. Archivaris Gustaaf Janssens schrijft in *Nieuw licht op Leo-*

pold I & Leopold II dat de jonge Leopold op de terugweg van Constantinopel naar ons land nog even halt houdt in Athene.

Op de Akropolis raapt Leopold een steen van het Parthenon op. Die steen zal de basis vormen voor de beroemde presse-papier die Leopold aan minister Frère-Orban zal overhandigen. De steen is dan voorzien van een portretmedaillon van Leopold en het opschrift 'Il faut à la Belgique une colonie'. België heeft dus volgens de jonge Leopold een kolonie nodig.

Leopold had vlak daarvoor nog een andere streek uitgehaald. Begin juni was hij op bezoek bij sultan Abdul-Majid I van Constantinopel. De reis neemt volgens Joseph Tordoir 'een slechte wending'. In de bagage van Leopold worden voorwerpen aangetroffen die eigendom zijn van zijn gastheer. Kris Clerckx, auteur van *Reizen in het spoor van Leopold II*, weet dat het gaat om waardevolle waterpijpen uit het paleis Dolmabaçe van de sultan. Die waterpijpen zijn bijzonder kostbaar omdat ze met diamanten bezet zijn.

De Britse pers springt op de zaak, beschuldigt de prins van diefstal en brengt volgens Tordoir 'de directe opvolger van de Belgische troon veel schade toe'. Ook Rusland kijkt geïnteresseerd toe. De relaties met het Ottomaanse Rijk zijn op dat ogenblik niet al te best. 'Volgens Leopold ging het daarbij om een grote vergissing, maar niet zo volgens de Britse pers', vervolgt Clerckx. De zwakke verdediging van Leopold junior is dat hij dacht dat de waterpijpen een geschenk waren van zijn gastheer.

Vader Leopold I is woest als hij hierover leest. In een brief aan Leopold II schrijft de koning dat hij 'het betreurt dat zijn zoon de zaak heeft verpest'. Volgens de vorst spreekt iedereen over de affaire. Leopold I beseft wel dat hij de zaak beter blauw blauw kan laten in plaats van te reageren: 'Artikelen die dit willen rechtzetten zijn eerder schadelijk dan nuttig.' Leopold I weet dat eventuele 'rechtzettingen' de kwaadwillende nieuwsgierigheid alleen maar zullen aanwakkeren. Later zal Leopold II zijn diefstallen beter inkleden.

Leopold II zet alles op het spel voor 'zijn' Congo

Leopold II is een koppige, halsstarrige man, maar dat wist u wellicht al. Volgens hem slijt een idee wanneer je er eeuwig over blijft praten zonder er iets aan te doen. Leopold heeft beslist om in het hart van Afrika een koloniaal rijk te stichten en 'voorgoed het vaandel van de beschaving te planten in de bodem van Midden-Afrika'.

'Hij zet zijn hele fortuin in op Congo en riskeert een persoonlijk bankroet met zijn missie om beschaving en welzijn te brengen aan de inboorlingen', schrijft Patrick Roegiers in *De spectaculaire geschiedenis van de Belgische koningen*. Om dit, volgens alle politici, waanzinnige plan met eigen middelen te bekostigen, verplicht de monarch zijn eigen gezinsleden op bescheidener voet te leven. 'Hij schrapte een gang uit het avondmaal', weet Roegiers. 'Hij gaat zover dat hij de nieuwjaarsgeschenken voor de leden van zijn kabinet afschaft.' De besparingen zijn onvoldoende. Congo blijft in een razend tempo geld opslokken.

Leopold II is bereid alles op het spel te zetten voor zijn Congo, zelfs om te liegen en te bedriegen. In 1890 stelt de vorst zijn testament op. Hij beslist Congo aan België te 'schenken' op voorwaarde dat hij een lening van 25 miljoen frank (5,55 miljard frank of 137,5 miljoen euro) krijgt. Op 9 juli wordt de inhoud van het testament aan de Kamer bekendgemaakt.

De volksvertegenwoordigers stemmen in met het verzoek van de vorst, die het spel hard speelt. Om de bevolking om de tuin te leiden, wordt het testament geantidateerd. Het draagt de datum van 2 augustus 1889. 'De koning wil niet dat er een verband gelegd wordt tussen zijn wilsbeschikking en de toekenning van de lening', schrijft de nochtans royalistische auteur Jo Gérard in *De dames van Laken*. Het parlement voorziet de mogelijkheid om Congo na tien jaar te annexeren indien Leopold de lening niet kan terugbetalen. Dat is niet nodig. Door de uitvinding van de rubberband begint Congo eindelijk geld op te brengen. De koning heeft gegokt en gewonnen.

‘Dat ze een andere koning zoeken’

In 1865 wordt Leopold II de tweede koning der Belgen. Ruim twee decennia later, in 1886, is hij de wanhoop nabij. De kosten van zijn Congolese project rijzen de pan uit. Tijdens een gesprek met zijn vertrouwensman Adrien Goffinet op 17 maart 1886 denkt Leopold II zelfs aan het opgeven van de troon.

Goffinet schrijft over dit gesprek dat Leopold politicus Auguste Beernaert onder druk zette door te dreigen met troonsafstand indien de Belgen niet mochten intekenen op een lening. Leopold heeft het geld van die lening dringend nodig voor zijn Congo. Goffinet slaagt erin om het idee van abdicatie uit het koninklijke hoofd van Leopold II praten. Volgens Goffinet zou dit aftreden enkel een teken van onmacht (‘incapacité’) van de koning zijn.

Op 2 december 1886 heeft Goffinet opnieuw een vergadering met Leopold. Weer dreigt de koning met troonsafstand. De lening is er nog steeds niet en de vorst wil ‘geen miljoenen (van zijn privévermogen) meer in Congo pompen’.

De koning heeft nog eens aan Beernaert verklaard: ‘Als ik niet geholpen word (...) trek ik me terug.’ Leopold wil geen koning meer zijn van het in zijn ogen ‘decadente’ België en zeker geen ‘ruïne’ voorzitten. ‘Ik verlaat de partij’, verklaart Leopold. ‘Het land is verloren. Dat ze een andere (koning) zoeken.’ De koning geeft Goffinet mee dat hij zelfs al gedacht heeft aan zijn toekomstige verblijf. Het blijft bij dreigen. Blaffende koningen bijten niet. Zeven jaar later, op 18 april 1893, keurt het parlement het algemeen meervoudig stemrecht goed. Volgens historica Gita Denekere is dat ‘onverwacht’. Leopold II had vooraf aangedrongen op de ‘koppeling van het koninklijk referendum aan de grondwetsherziening’, schrijft Deneckere. Voor een dergelijk referendum kan de vorst de mening van het volk vragen.

Bij de besluitvorming in het parlement wordt met de wensen van Leopold II evenwel geen rekening gehouden. Leopold II is woest en wil opnieuw troonsafstand doen. Hij schrijft dan ook zijn ontslagbrief aan de voorzitters van Kamer en Senaat.

Leopold II schrijft letterlijk: 'Ik vraag u om aan de leden van het parlement mijn abdicatie te willen meedelen.' Volgens Denecere was dit een tactiek om zijn slag alsnog thuis te halen. De chantagepoging mislukt. En de koning blijft zitten waar hij zat: op de troon.

De geheime financiële transacties van Leopold II

Na de geboorte van prinses Clémentine in 1872, een derde dochter, is Leopold zo ontgoocheld dat hij zich nog meer op zijn werk stort. Er wordt wel gedacht aan het wijzigen van de Salische wet om de oudste dochter van de koning op de troon te brengen, maar dat project sneuvelt al snel.

De teleurgestelde koning probeert op alle mogelijke manieren van Congo een succesvol project te maken. Freud zou spreken van sublimatie. Maar weet zijn echtgenote wel wat hij allemaal doet?

Marie-Henriette, echtgenote van Leopold II, kan onmogelijk een volledig beeld hebben gehad van de werkelijke financiële situatie van haar man. Hiervoor werkt hij te veel achter de schermen.

Leopold II begon al snel met die geheime financiële transacties. Een illustratie hiervan vinden we reeds in 1864 terug. Vader Leopold I is dan nog aan de macht. Vertrouweling Adrien Goffinet koopt een huis in de Wetenschapsstraat. 'Die aankoop gebeurt met het geld dat Goffinet door de hertog van Brabant (Leopold II) ter beschikking was gesteld', schrijft Gustaaf Janssens in *Nieuw licht op Leopold I & II*. Goffinet aanvaardde de som van 100.000 frank 'op voorwaarde dat niemand ooit zou te weten komen dat deze aankoop op deze wijze was gebeurd'.

Een tweede woning in de Montoyerstraat wordt negen jaar later in 1873 onder dezelfde voorwaarden gekocht. 'Er was met de koning (Leopold II) overeengekomen dat niemand, ook niet de graaf van Vlaanderen (Filips), zou mogen weten hoe Adrien Goffinet zijn twee woningen had aangekocht en niemand mocht weten dat het

fortuin van de koning en een deel van de ex-keizerin Charlotte bij de Goffinets werd bewaard', besluit Janssens.

De zogenaamde koningin van de liefdadigheid

Het beeld dat het publiek van een koning of koningin heeft, is erg belangrijk. Iedere insider weet dat dit beeld goed 'geboetseerd' wordt en vaak weinig of zelfs niets te maken heeft met de werkelijkheid. Ook bij gekroonde hoofden is perceptie alles. Terwijl Leopold II zich onledig houdt met Congo, zorgt zijn echtgenote Marie-Henriette voor de zwaksten in de samenleving. Zo wil men althans doen geloven. 'Ze staat bekend als een koningin die liefdadigheid bedrijft', schrijven Misjoe Verleyen en haar collega's in *Vrouwen naast de troon*. Al moet dat beeld volgens de auteurs toch enigszins bijgesteld worden. Zo is ze de 'beschermvrouwe' van een aantal kantscholen (zie eerder bij Louise-Marie). Alleen zijn die kantscholen 'gruwelijke ateliers waar weeskinderen gratis tien uur per dag werken'. Een geschoolde kantwerkster kan, als ze goed doorwerkt, twintig cent per dag verdienen. 'De prijs van het goedkoopste brood', schampert Verleyen.

En dan is er nog dat 'fantastische' verhaal dat Marie-Henriette eigenhandig cholera-patiënten verzorgd zou hebben. 'De grote cholera-epidemie dateert van februari 1869, een maand na de dood van de kroonprins (Leopold). De koning en de koningin zijn op dat ogenblik niet in Brussel', noteren Verleyen en co. schalks. Ook het verhaal dat de koningin gewonde Franse soldaten zou hebben verzorgd, is een mythe. In 1870 is er een oorlog tussen Pruisen (Duitsland) en Frankrijk. Die mythe van 'koningin-verpleegster' komen we later bij koningin Elisabeth nog eens tegen. Dat is geen toeval: het koningshuis moet het hebben van dergelijke zorgvuldig opgebouwde mythes.

Is Leopold II de grootvader van Hergé?

Georges Remi, beter bekend onder zijn artiestennaam Hergé, wordt geboren op 22 mei 1907. De grootvader van Hergé zou volgens sommigen wel eens Leopold II kunnen zijn.

De grootmoeder van Hergé is in elk geval Marie Dewigne. In 1882 bevalt ze van een tweeling, Léon en Alexis. ‘Vader onbekend, volgens de toen gebruikelijke formulering’, schrijft Hergé-biograaf Pierre Assouline.

Marie Dewigne werkte als huishoudster op het landgoed van de familie Errembault de Dudzele. Leopold II bezocht dit landgoed op geregelde tijden. Maar is hij de vader van de tweeling van Dewigne?

Philippe Goddin ontkracht deze mythe in *Hergé, Lignes de vie*: de grootvader van Hergé is ene Alex Coismans, die zelfs aangifte van de geboorte van de vader van Hergé, Alexis Remi, gedaan heeft.

Toch komt Hergé uiteindelijk in contact met het paleis. In 1936 verklaart koning Leopold III dat hij met België een onafhankelijke militaire koers wil varen. De jonge Georges Remi stuurt de koning een lovende brief. In de brief drukt de jonge Hergé zijn bewondering uit voor de koning en schaaft zich voluit achter de nieuwe zelfstandigheidspolitiek van België.

Het is het begin van een lange vriendschap tussen beide mannen. Hergé zal zijn albums persoonlijk opdragen aan de koninklijke prinsen Boudewijn en Albert. In de jaren 50 bezoekt Hergé Leopold III in Zwitserland. Ze vissen samen aan het Meer van Genève.

Een pact met de duivel

In het begin van de twintigste eeuw staat Leopold II onder steeds grotere druk om ‘zijn’ Congo los te laten. De kritiek op zijn onmenselijke koloniale beleid begint stilaan oorverdovend te weerklinken. De vorst weet dat hij niet op België hoeft te rekenen om hem ter hulp te komen.

1 Bron: *Libération*.

Enkele jaren na de eeuwwisseling – exacter kunnen we niet zijn – begint Leopold II geheime onderhandelingen met Duitsland. Hij vraagt de Duitsers om Congo te beschermen. Duitsland heeft zelf Afrikaanse kolonies in de buurt van Congo, zo gek is dat plan dus niet. In ruil biedt Leopold een vrije doortocht over het Belgische grondgebied aan indien Duitsland zijn erfvijand Frankrijk zou willen aanvallen.

De informatie over dit plan wordt in januari 1911 bekendgemaakt in *The Pall Mall Gazette*. Het zogeheten *Startling Report* wordt ook overgenomen door de krant *Indépendance Belge*.

Het plan van Leopold II wordt anoniem door hoge diplomaten bevestigd. Het gaat volgens hen om een compleet uitgewerkt plan. De doortocht van het Duitse leger is de zeer hoge prijs die de oude koning wilde betalen om zijn levenswerk te beschermen. Hij had er letterlijk alles voor over, zelfs een pact met de duivel.

Leopold II slaagt niet in zijn opzet. In 1908 moet hij Congo tegen zijn wil loslaten. De staat België neemt het Afrikaanse gebied over. Het wordt nu ‘Belgisch Congo’.

Zoals we later zullen aantonen, zal de prijs hoog zijn voor de Belgische belastingbetaler. Waarom het plan met de Duitsers mislukt, weten we niet.

Tijdens de laatste dagen van juli 1914 groeit in ons land het besef dat een grote oorlog in Europa niet meer te vermijden is. Op 31 juli wordt het leger ‘op versterkte vredesvoet’ gebracht om een verdediging in alle richtingen mogelijk te maken. ‘België heeft immers geen vijanden en moet slechts de onschendbaarheid van zijn grenzen verzekeren, desnoods met wapengeweld’, schrijven historici Luc Vandeweyer en Mark Van den Wijngaert in *België, een land in crisis: 1913-1950*.

Het plan van Duitsland ligt in 1914 al jaren vast: om de komende oorlog te winnen moet het keizerlijke leger de Fransen zo snel mogelijk verslaan. De Belgische neutraliteit is van ondergeschikt belang. ‘Het zal van de Belgen afhangen of er daarbij gevochten wordt of niet’, leggen de auteurs uit.

Op 2 augustus komt er een Duits ultimatum. Berlijn vraagt de vrije doortocht voor zijn legers op weg naar Frankrijk. ‘Het wordt een verscheurende keuze voor de regeerders (van ons land)’, weten Vandeweyer en Van den Wijngaert. Na een langdurige beraadslaging in de regering en in de kroonraad zegt België onder het koningschap van Albert I ‘nee’ tegen Duitsland.

Op 4 augustus begint de Duitse aanval. Het eerste doel van de Duitsers is de uitschakeling van Luik. De Belgische legerleiding laat zich zand in de ogen strooien. ‘De commandovoering, de inlichtingenvergaring en de bevoorrading van de Belgische troepen zijn ondermaats’, noteren de auteurs scherp.

Koning Albert is dan al ruim vier jaar koning. Onder Leopold II was wellicht een andere beslissing genomen.

Huwelijkscontract met minnares ‘in articulo mortis’

Koningin Marie-Henriette overlijdt verbitterd en eenzaam op 19 september 1902. Haar echtgenoot Leopold II zal haar ruim zeven jaar overleven.

In de winter van zijn leven verwekt hij nog twee zonen bij zijn minnares Blanche Delacroix. Op 9 februari 1906 wordt Lucien geboren. Bij de burgerlijke stand wordt hij ingeschreven als ‘zoon van Delacroix Blanche, zonder beroep, drieëntwintig jaar oud en van een onbekende vader’. Elf maanden later is Blanche opnieuw zwanger van een jongen, Philippe.

Leopold vertoeft steeds vaker in het buitenland met Blanche. ‘Zijn ministers moeten hem nareizen naar de Côte d’Azur’, vertelt Jan van den Berghe. Maar ook de machtige Leopold heeft het eeuwige leven niet. In het najaar van 1909 voelt de koning het einde naderen.

Volgens nagenoeg alle historische bronnen is Leopold II medio december 1909 op zijn sterfbed getrouwd met Blanche Delacroix. Nochtans is dat niet helemaal correct. Leopold II was op dat moment op sterven na dood en hij heeft zeker geen huwe-

lijkscontract ondertekend. Waarover gaat het dan wel? Het ‘huwelijkscontract’ van Leopold en Blanche is een verbintenis ‘in articulo mortis’ of op het moment van sterven.

Dé vraag is uiteraard wat de juridische waarde is van een dergelijk huwelijk. Juristen zijn verdeeld. Volgens sommigen is dit een huwelijk als een ander. Anderen hebben meer twijfels.

Eén persoon heeft altijd volgehouden dat Leopold II nooit getrouwd is op zijn sterfbed: prins Karel, graaf van Vlaanderen. Dat punt lag nogal gevoelig bij de prins, die van zijn broer Leopold (III) zelf niet mocht trouwen met zijn geliefde Jacqueline Wehrli.

De erotomanie van de oude vorst

Leopold II verblijft in het begin van de twintigste eeuw niet alleen bij zijn minnares Blanche Delacroix aan de Franse Azurenkust. Zeker als ze zwanger is heeft de koning behoefte aan andere vrouwen.

In de laatste jaren van zijn leven, vanaf 1900, verblijft Leopold II ook regelmatig in Wiesbaden, een plaats die ‘zich wist te profileren als “Weltkurort” en vaak het Nice van het Noorden werd genoemd’, verduidelijkt reisjournalist Kris Clerckx. Het favoriete adres van de vorst in Wiesbaden is Hotel Nassauerhof. Ook vandaag is het hotel een bestemming van de groten der aarde: Angela Merkel, Vladimir Poetin en zelfs de ‘asceet’ de dalai lama komen er geregeld over de vloer.

Leopold II mag dan oud zijn, hij beschikt nog altijd over een gezond libido. Tijdens een van zijn ‘kuren’ merkt de vorst een bijzonder mooi meisje op. Leopold vraagt zijn butler Henri Bataille om het meisje, La Petite, te volgen en een afspraak te regelen. ‘Laat haar morgenvroeg om acht uur komen met een kruikje water’, vraagt Leopold aan Bataille.

Het meisje gaat in op de uitnodiging van de koning. De volgende ochtend staat ze aan zijn hoteldeur. ‘De koning laat haar met

veel plezier binnen en na een tijdje verdwijnt ze via een van de geblindeerde deuren van de koninklijke suite', weet Kris Clerckx. 'La Petite was lang niet slecht. Ik heb haar goed bekeken en haar zelfs een beetje gestreeld', vertelt Leopold aan Bataille.

Snel maakt de butler een nieuwe afspraak voor Leopold. De oude koning voert het meisje dronken. 'Hij (Leopold) sleepte het licht beschonken meisje naar een dreef en ging met haar op een bank zitten. De koning was echter te hevig en hij duwde het meisje op een onconventionele manier naar beneden. Als ik niet tussenbeide was gekomen, o God vergeef me deze opmerking, dan had hij op die marmeren bank een offer aan Eros gebracht.' Butler Henri had de vorst dus moeten tegenhouden, zo niet had hij La Petite in het openbaar besprongen.

De opgewonden Leopold spreekt diezelfde dag op een andere plaats af met La Petite om eindelijk dat offer aan Eros te kunnen brengen. Ze doen het in een kleine koets met gordijnen, weet de butler. 'Zijn honger naar vrouwen is altijd zeer groot geweest, maar in zijn laatste levensjaren werd die wel heel groot', schrijft Bataille in zijn memoires. 'Beetje bij beetje transformeerde die drang zelfs tot een ware erotomanie, die voor een man van zijn leeftijd telkens weer tot zeer gevaarlijke inspanningen kon leiden.'

Liefhebber van jonge meisjes

De seksuele honger van Leopold II was zo groot dat hij zich niet beperkte tot volwassen vrouwen. Historica Anne Morelli vertelt in *Knack* dat 'in de huidige maatschappij iemand als Leopold II een pedofiel genoemd zou worden'.

Morelli verwijst naar de openbaringen van een Engelse onderzoeksjournalist, William Stead, in de *Pall Mall Gazette*. Leopold II heeft volgens de historica ook kinderen verwekt bij een meisje van vijftien. 'Maar dat (alles) mag nog altijd niet gezegd worden', besluit ze enigszins ontmoedigd.

Historicus Marc Reynebeau omschrijft Leopold II in een stuk in *De Standaard*, ‘De koning was geen mensenvriend’, dan weer als een ‘liefhebber van jonge meisjes’. En de Nederlandse historicus Henk Wesseling schrijft in zijn boek *Verdeel en heers* dat zijn ‘ontelbare bezoeken aan bordelen, waarbij zijn voorliefde voor minderjarigen enig schandaal verwekte’ in die tijd ‘overbekend’ waren. Leopold II zou achthonderd pond per maand aan zijn pleziertjes uitgeven. Er werden volgens de Britse kranten zelfs meisjes afgeleverd op het koninklijke jacht Alberta.

Net als Anne Morelli verwijst Wesseling ook naar de onthullingen uit 1885 in de Londense krant. Iets later publiceert concurrent *The Sentinel* ook namen, waaronder die van Leopold II. In een opbod tussen beide kranten – ook toen al! – drukt de *Pall Mall Gazette* dan weer een verklaring af van een ex-politieman. ‘Een zeker schepsel (Mrs. Jeffries) drijft niet minder dan acht beruchte huizen van plezier van waaruit zij geregeld kleine Engelse meisjes exporteert naar het buitenland, voor schuinsmarcheerders, onder wie niet minder dan de koning der Belgen’, schrijft Jan van den Berghe. De meisjes zijn nauwelijks tien jaar oud. Sommigen zijn nog jonger.

Het verhaal doet onwillekeurig denken aan de onthullingen over Fortunata ‘Tuna’ Israël in het dossier van Eurosystem Hospitaller, midden jaren 70 van de vorige eeuw (zie bladzijde 234). In tegenstelling tot dit laatste dossier zwijgen de Belgische kranten de zaak over de kinderprostitutie echter dood.

Volgens de huidige normen moeten we Leopold II als pedofiel bestempelen. Alleen waren de normen in 1885 iets anders. Kinderprostitutie was toen in Londen wijdverbreid. Zeker is dat hij contacten onderhield met (erg) jonge meisjes.

‘Dat Congo van jou zal ons allemaal ruïneren’

Het is bon ton om Leopold II af te schilderen als een monster. Toch had de man een duidelijke visie. Ondanks de weerstand

tegen zijn plannen zette hij door en maakte hij van Congo een bloeiende – volgens anderen bloedende – onderneming. Het is beroemde spitsvondigheid dat aan de oorsprong van elk groot fortuin wel een of ander misdrijf ligt.

Het Nederlandse dagblad *Trouw* portretteert Leopold II als een ‘schurk’ in Congo. ‘Als bewijs dat zij (de blanken) geen munitie verspilden, moesten ze voor elke kogel een afgehakte rechterhand inleveren.’

Volgens de Amerikaan Adam Hochschild, auteur van *King Leopold’s Ghost*, is Leopold II verantwoordelijk voor minstens tien miljoen doden in Afrika. Onderzoek wijst uit dat dit aantal onmogelijk kan kloppen. De schatting vandaag is een dodental dat tussen 500.000 en 2 tot 3 miljoen ligt. Vraag is natuurlijk of dat de zaak minder erg maakt.

Het zou wel onzinnig zijn om op een bewuste en systematische manier Congolezen om te brengen of te verminken. Een dode kan immers niet meer werken en geen geld meer opbrengen. Ook waren er in die periode nauwelijks enkele honderden blanken in de kolonie aanwezig. Een genocide uitvoeren was praktisch gezien onmogelijk. Daniel Vangroenweghe plaatst in *Rood rubber* op zijn minst enkele kanttekeningen bij het gitzwarte portret dat Adam Hochschild van Leopold II schetst.

Bij de honderdste verjaardag van het overlijden van de vorst in 2009 vindt historicus Marc Reynebeau dat een eerlijk debat nog altijd onmogelijk blijft. ‘De discussie over Leopold II zit nog steeds gevangen in de polemiek’, beweert Reynebeau. Bovendien wordt het debat misbruikt door Franstalige politici die de verdediging van Leopold II aanwenden als verdediging van het unitaire België. In 2010 neemt de Franstalige liberale politicus Louis Michel in *P-Magazine* nog eens de verdediging van de vorst op zich.

Ook de Congolese historici zelf zijn nog niet helemaal in het reine met Leopold. Georges Nzongola noemt Leopold in *The Congo* bijvoorbeeld een ‘moderne farao’.

Er is een andere manier om het ‘Congo-avontuur’ te bekijken, meer bepaald vanuit het standpunt van de vorst zelf. In de begin-

jaren van Congo is de hele operatie zwaar deficitair. De kosten zijn veel hoger dan de opbrengsten. Leopold II zoekt dan ook overal geld om zijn grootse onderneming te financieren. Hij ondervindt daarbij echter op alle fronten weerstand: bankiers willen hem nauwelijks steunen en zowat alle politici zijn tegen het avontuur gekant. Zelfs 'zijn' Generale Maatschappij wil in eerste instantie niet meedoen.

In 1889 vraagt Leopold zijn vertrouwensman Auguste Goffinet 'nieuwe wegen te bewandelen' om aan extra geld te komen. Leopold wil weten of het een oplossing is om een visrecht op de vijvers van Laken in te stellen. Leopold II vraagt ook expliciet om te bezuinigen op het gasverbruik en de wasserij van het paleis.

De koning ondervindt niet alleen tegenstand van financiers en politici. Ook zijn eigen vrouw Marie-Henriette is ronduit tegen het Congo-verhaal. Ze verwijt haar man dat hij met zijn ondoordachte plannen het familiefortuin zal vergokken: '*Tu finiras par nous ruiner avec ton Congo.*' Of: 'Dat Congo van jou zal ons allemaal ruïneren.' In een brief aan haar dochter prinses Stéphanie schrijft ze dat ze onoverkomelijke moeilijkheden ontdekt heeft. 'Dat mooie idee van Congo is een financiële afgrond.'

Leopold II blijft ondanks alle tegenstand geloven in Congo. Het tij zal drastisch keren door de toevallige uitvinding van de rubberband. De vraag naar rubber stijgt exponentieel. Rond 1900 draait Congo eindelijk op volle toeren. De moeilijke financiële jaren voor koning Leopold II zijn dan achter de rug.

Leopold II en de moord op minderbroeder Victor Delbrouck

Op het einde van de negentiende eeuw zoekt België meer en meer toenadering tot China. 'In 1898 dingt het kleine België zelfs mee naar het contract voor de aanleg van de zogenaamde Grand Central, de spoorlijn tussen Hankou in de provincie Hubei en de Chinese hoofdstad Peking', vertelt Kris Clerckx in *Reizen in het spoor van Leopold II*.